

RAMME FOR PÅRØRENDESAMARBEJDE PÅ HANDICAPOMRÅDET

BAGGRUND

Udarbejdelsen af denne ramme for pårørendesamarbejde på handicapområdet er igangsat fra politisk side på baggrund af en efterspørgsel blandt pårørende og medarbejdere. Virksomheden Etikos har været eksterne konsulenter på processen.

Samarbejdsrammen er blevet til gennem workshops, fokusgruppeinterviews og individuelle samtaler, hvor borgere, pårørende, medarbejdere og politikere har givet deres viden, fortællinger og ønsker for samarbejdet videre.

Den røde tråd gennem processen har været en arbejdsgruppe bestående af pårørende, interesseorganisationer, ledelse og medarbejdere. Arbejdsgruppen har løbende sat retning, understøttet og kvalificeret arbejdet.

FORORD

Når dem, vi elsker, har det godt, er det ingen sag at være tæt på, men når de har det skidt, bliver vi sat på prøve. Som pårørende kan vi få tildelt en rolle, der er krævende, og som kan vække mange bekymringer. Derfor er samarbejdet omkring vores kære vigtigt.

Et godt samarbejde betyder meget for trivsel og trygheden, både som borger, pårørende og medarbejder. Fredericia Kommune vil med rammen for pårørendesamarbejde understrege, at vi ønsker et positivt og konstruktivt samarbejde. Formålet med samarbejdsrammen er, at styrke samarbejdet mellem borgeren, borgerens pårørende og medarbejdere. Målet for samarbejdet er, at borgeren opnår størst mulig selvstændighed og indflydelse på sit liv.

Rammen for pårørendesamarbejde dækker Kobbegården 1 og 3, Ullerupdalvej, Kompetencekollegiet og Nova. Her bor der borgere, der på trods af forskellige udfordringer, er fuldt myndige og derfor har ret til selvbestemmelse. Det kan være dilemmafyldt både for borgerens pårørende og medarbejdere, som kan komme til at føle sig splittet mellem lovgivning og praksis. Derfor er dialog vigtig.

Rammen for pårørendesamarbejde er delt op i tre temaer. Til temaerne er knyttet nogle relevante dialogemner. Det er emner, som skal være med til at sikre værdifulde samarbejder.

PÅRØRENDE

En pårørende er ofte en mor, far, søster, bror eller barn, men kan også være en god ven, en gammel nabo, en frivillig eller noget helt fjerde. En pårørende kan altså enten være en midlertidig relation eller en relation, borgeren har hele livet.

Livet som pårørende er givende, men kan også være udfordrende og bebyrdende. Som pårørende risikerer vi, at overforbruge os selv både psykisk og fysisk. I værste fald risikerer vi at blive så bebyrdede, at vi ikke længere kan støtte vores nærtstående, men også selv får brug for hjælp.

Rammen for pårørendesamarbejde skal medvirke til at forebygge ovenstående.

TEMA 1

Det anerkendende samarbejde om borgerens liv

Når en borger flytter ind på et botilbud, er det væsentligt at få etableret et godt samarbejde mellem borgeren, borgerens pårørende og medarbejderne. Ofte har borgerens pårørende længe været hans eller hendes væsentligste relation.

Borgerens pårørende har dermed en stor viden om borgeren, ligesom de ofte har dennes fortrolighed og tillid. Derfor er de en betydningsfuld ressource og en god indgang for det professionelle samarbejde med borgeren.

I hverdagen samarbejder borgeren med medarbejdere på botilbuddet. Således bliver de rammer og vilkår, som botilbuddet har, også en væsentlig del af borgerens liv.

Der er stor forskel på, hvilken rolle borgerens pårørende og medarbejderne spiller i borgerens liv. Det er en forskel, som nogen gange kan give anledning til konflikter. Det kræver villighed til at se og høre hinanden samt indgå i samarbejdet med anerkendelse og åbenhed.

” *Min mor og far hjælper mig rigtig meget, men de skal ikke blande sig i alting.*

(Borger)

DIALOGER, DER SKAL FINDE STED

Om tilknytning

Sammen med borgeren skal vi, pårørende og medarbejdere, tale om, hvordan vi arbejder sammen om at støtte borgeren i at opleve en positiv tilknytning, både til eksisterende relationer og nye relationer.

Om selvbestemmelse

Hvordan bidrager vi hver især til et samarbejde, hvor formålet er, at borgeren opnår størst mulig selvstændighed og indflydelse på eget liv? Hvordan håndterer vi respektfuldt de dilemmaer, der kan opstå?

Om livsfaser

Overgangene i borgerens livsfaser kan være sårbare perioder for både borgeren og borgerens pårørende. I disse overgange kan der være behov for ekstra støtte. Hvordan og hvornår kan vi tale sammen, når der er brug for ekstra støtte? Hvordan skabes der tryghed, indsigt og forståelse i de overgange, som borgeren gennemgår?

Om rolleafklaring

Som pårørende og medarbejder har vi forskellige roller i borgerens liv. Derfor er rolleafklaring vigtig. Hvem gør hvad og hvem har ansvaret for hvad i borgerens liv?

Jeg ville også nogle gange ønske at vilkårene var anderledes, men jeg kan jo ikke ændre lovgivningen

”

(Medarbejder)

Lavet af: Lise, beboer på Nova

EKSEMPEL PÅ ET DAGLIGDAGSDILEMMA: MELLEM SELVBESTEMMELSE OG OMSORGSSVIGT

En borger er flyttet ind på botilbud. Her bestemmer han selv over sit eget liv. Han drikker Cola og spiser væsentligt mere slik end da han boede hjemme og han har derfor taget på. Han nyder sin selvbestemmelse.

Pårørende: Kan I ikke sige, at han kun må spise slik i weekenden? Det er omsorgssvigt at lade ham spise så meget.

Medarbejder: Vi er opmærksomme på det, og vi gør, hvad vi kan for at vejlede, men vi kan ikke bestemme, hvornår dit barn spiser slik. Dit barn bestemmer selv.

TEMA 2

Gensidig kontakt

Gensidig kontakt er en væsentlig del af et velfungerende samarbejde. Det er derfor vigtigt at vide, hvordan medarbejdere og pårørende får fat i hinanden, og ikke mindst hvordan og hvor forskellige samtaler kan foregå. Samtalerne vil kunne indeholde forskellige synspunkter, og det er helt i orden.

En god dialog har ikke nødvendigvis til formål at nå til enighed, men at forstå hinanden og være villige til at respektere, at man ikke kan eller skal det samme.

Det er vigtigt at holde sig for øje, at en god kontakt mellem de relationer, som borgeren har tæt på, er med til at bringe mere værdi i borgerens liv.

” *Der er ikke noget bedre end når samarbejdet bare spiller, det giver både energi og løfter kvaliteten.*

(Medarbejder)

DIALOGER, DER SKAL FINDE STED

Om kommunikation

En god kontakt indebærer, at vi har kendskab til hinanden. Hvordan kommunikere vi bedst i det daglige? Hvilke forventninger vi har til kommunikationen? Åbenhed er centralt i forhold til hvilke interesser eller bevæggrunde, der er i spil, når vi siger, det vi gør.

Om inddragelse

Der kan være stor forskel på, hvor meget og hvor lidt den enkelte borgeres pårørende har mulighed for at blive inddraget. Det afhænger af borgerens ønsker. Derfor er det væsentligt, at vi snakker om, hvordan inddragelsen kan foregå og om hvad.

Om rammer

Når en borger flytter ind på et botilbud, er der nogle rammer, som gør sig gældende. Det er rammer, der kan være svære for både borgeren og de pårørende at have indsigt i på forhånd. Derfor er det nødvendigt løbende at være i dialog om, hvordan vi sammen respekterer rammerne

” Det koster enormt mange kræfter når vi kæmper mod hinanden i stedet for med.

(Pårørende)

jeg elsker bare min mor, hun har altid været der for mig.

”

(Borger)

Lavet af: Lise, beboer på Nova

EKSEMPEL PÅ ET DAGLIGDAGSDILEMMA: HVAD ER DET GODE LIV?

En borger spiller på sin iPad de fleste nætter og har vendt rundt på sin døgnrytme. Borgeren synes, at det er det gode liv, men borgerens pårørende er bekymret.

Pårørende: Kan I ikke slukke for strømmen eller oplade iPad'en til 40%, så hun ikke kan spille så længe?

Medarbejder: Det kan jeg godt forstå, at du kunne ønske dig. Vi ser også at trætheden udfordrer hende om dagen, men vi kan ikke slukke for strømmen, for det vil være en magtanvendelse. Vi forsøger af pædagogiske veje, at vejlede hende til en bedre døgnrytme.

TEMA 3

Den gensidige tillid

Det er væsentligt, at medarbejdere og pårørende møder hinanden med gensidig tillid. Men virkeligheden er også, at der nogle gange går nogle erfaringer forud, som har gjort skade på tilliden. Nogle gange er der opstået misforståelser, forvirring og uoverensstemmelser, som kan have betydning for tilliden og dermed for, hvordan vi møder hinanden.

Gensidig tillid er noget, der skal vedligeholdes. Det kræver en indsats fra alle, og en villighed til at møde den anden med både tydelighed og nysgerrighed.

På den måde giver vi os til kende og ved, hvor vi har hinanden, samt udviser åbenhed for at lade os påvirke og se andre perspektiver end vores eget.

” *Vi har jo det samme mål, et godt liv for borgeren, men vi har meget forskellige opgaver.*

(Medarbejder)

Det er et livsvilkår at være pårørende, og vi er altid i gang og vi slipper aldrig bekymringerne. ”

(Pårørende)

DIALOGER, DER SKAL FINDE STED

Om undringer

I samarbejdet kan der opstå situationer, vi undrer os over. Hvordan giver vi det til kende uden, at det bliver utidig indblanding? Det skal vi snakke om og finde en fælles vej, så vi hver især kan give vores undringer til kende med oprigtig venlighed og interesse.

Om tryghed

Tryghed er afgørende for tilliden i et samarbejde. Samtidig er det individuelt, hvad der skaber tryghed. Hvad er vigtigt for at alle føler sig trygge i samarbejdet?

Om gennemsigtighed

Nogle gange kommer vi til at gå ud fra at andre ved, det vi ved. Det gør de ikke altid. Derfor er det vigtigt at sige tingene højt for hermed at skabe gennemsigtighed. Hvad kan lade sig gøre og hvad kan ikke lade sig gøre - og hvorfor?

Om forventningsafstemning

Skuffede forventninger er en trussel mod tilliden, men forventninger kan vi kun kende, hvis vi har talt åbent om dem. Hvilke forventninger har vi til hinanden og til vores samarbejde? Hvordan kan vi fastholde et godt samarbejde selv hvis forventningerne ikke altid indfries?

” Selvom det lyder hårdt, så håber jeg mit barn dør før mig.

(Pårørende)

Jeg får besøg til jul og om sommeren, så jeg klarer mig selv, sammen med personalet.

”

(Borger)

Lavet af: Lise, beboer på Nova

EKSEMPEL PÅ ET DAGLIGDAGSDILEMMA: HVEM GØR HVAD?

En borger skal til tjek hos lægen, men borgeren kommer ikke afsted, fordi der opstod forvirring i forhold til, hvem der skulle ledsage borgeren.

Pårørende: Det var en medarbejder, der skulle hjælpe ham til lægen

Medarbejder: Vi troede, at borgerens pårørende ville ledsage ham. Det må vi da lige få talt om, så det ikke sker igen.

FRA POLITIK TIL KONKRETE HANDLINGER

Mål og tilkendegivelser i rammen for pårørendesamarbejde kan ikke stå alene. Den skal følges op af handlinger for at få den effekt, vi som pårørende, borgere og medarbejdere i fællesskab ønsker.

Rammen for pårørendesamarbejde skal følges op af lokale handleplaner for de enkelte bosteder. Disse handleplaner skal sætte handling bag samarbejdsrammens temaer og dialogemner: Hvordan kan vi helt konkret samarbejde for at styrke og vedligeholde tilliden? Hvordan kan vi gennem konkrete handlinger understøtte følelsen af at blive set og hørt som borger, pårørende og medarbejder?

Handleplanerne skal desuden være med til at tydeliggøre en struktur for informationer og vejledning, så det er synligt, hvilken kommunikation man kan forvente og hvornår, samt hvordan man tager kontakt. Handleplanerne kan justeres løbende efter behov, men en evaluering skal ske én gang om året.

Rammen for pårørendesamarbejde er dynamisk - verden i dag er anderledes, end den var i går. Derfor skal samarbejdsrammen én gang i hver valgperiode evalueres i det relevante fagudvalg med henblik på justeringer og tilretninger. Beboerråd, Pårørenderåd, Udsatterrådet og Handicaprådet skal ligeledes involveres.

FREMTIDEN SKABER VI I DAG

Vi tror på, at ved at fastholde opmærksomheden på de temaer og de dialogemner, som rammen for pårørendesamarbejde lægger vægt på, så kan vi mere sammen.

” *Jeg vil bare gerne have at alle har det godt og kan li' hinanden.*

(Borger)

Vi har virkelig haft nogle gode samtaler, da vi fandt ud af hvad vi skulle tale om. ”

(Pårørende)